

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IX. Quale Peccatum sit Proprietas? Quælicentia ab ea excuset? Et
quæ Propriet ariorum Pœnæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

professionem ad Sedem Apostolicam jus & proprietatem redituum spectaret.

83. *Vis nec possunt emere, pro dero. C. 6.*
 Sequitur II. Fratres Minores nihil possunt proprie emere, vendere, mutare, oppignorare, commutare, pacta, conventiones, obligationes facere, debita contrahere &c. mutuum, commodatum, pignus recipere &c. De quibus vide expositores Regule, signatim *Marinarius in caput 6. Tit. 3.* per varias questiones de his differentem.

84. *Qualiter tenentur ad usus ar. 80s.*
 Dico IV. Etsi paupertas evangelica essentialiter absolvetur abdicatione omnis juris & proprietatis: tenentur tamen Fratres Minores vi professionis ad usus arctos & pauperes in Regula expressos, v. g. usum vilium vestimentorum, & duarum tantum tunicarum, non usum calceamentorum &c. in reliquis autem per Regulam non expressis v. g. edificijs, ornamentis &c. obligantur ad usus moderatos, uti conformiter ad altissimam paupertatem declaravit Nicolaus III. & Clemens IV. Quae moderatio non consistit in indivisibilibus, estque iudicanda per Praelatos secundum qualitatem locorum, temporum, personarum, & rerum. Vide Pontificum Declarationes ante citatas & Regulae expositores, qui etiam alia huc spectantia, v. g. usum pecuniarum Fratribus Minoribus vi Regulae inhibita, sufficienter tractant.

QUESTIO IX.

Quale peccatum sit proprietas? Quae licentia ab ea excuset? & quae proprietariorum poena.

85. *Quale & quotuplex peccatum sit proprietas.*
 Dico I. Proprietas est peccatum sacrilegii, scilicet ratione violationis voti ut patet.

Dico II. Ordinarie in super proprietas est peccatum furti, utpote usus rei alienae invito domino v. g. monasterio (cujus loco in Ordine Fratrum Minorum est Pontifex) ad quod res Religioso oblata & ab eodem acceptata statim devolvitur.

Dixi ordinarie, si enim concedens Religioso usum rei, velit retinere dominium, Religiosus committit sacrilegium, non furtum. E contra, si Religiosus, consentiente Praelato, usurparet res alienas, furaretur, & tamen non esset proprietarius seu sacrilegus.

86. *Quam ad proprietatem mortalem requiritur materia quantitas.*
 Dico III. Proprietas est peccatum mortale, quando usurpatur ea quantitas, quae est materia sufficiens furti mortalis: nam sicut ista quantitas sufficit ad gravem injuriam erga proximum, sic etiam ad gravem injuriam erga Deum in materia Religionis. Ita plerique Doctores. Etsi tamen leve peccatum proprietatis, si res in se sit levis, etsi conjuncta sit gravis damnificatio, v. g. si furando aciem inferatur proximo grave detrimentum: non enim est contra votum paupertatis alterum damnificare, sed usur-

pare res temporales sine licentia.

Petes I. Qualis licentia Superioris requiritur ad hoc, ut excusetur peccato proprietatis? Resp. Licet sincere & secure in hoc procedatur, requiritur licentia expressa, dum commode peti potest: alioquin probabiliter praesumpta cum intentione manifestandi Superiori prima opportunitate: intellige, quando res adhuc extat. Ratio est: quia sic magis receditur a receptione aut detentione rei proprio nomine seu auctoritate.

Resp. II. Sufficere in rigore loquendo consensum tacitum seu probabiliter praesumptum, etiam quando patet ad Superiorem accessum saltem ad excusandum a mortali. Ita plurimi Doctores. Ratio est: quia non dicitur res fieri nomine proprio & absque licentia Superioris, quando ejusmodi consensus adest. Deinde expressi & taciti eadem est virtus, ut dicitur *c. 2. de Rescriptis*, & *l. Cum quid ff. de Rebus Creditis*; eademque in jure regulariter aequiparantur ut *Glossa in l. Expressa ff. De Regulis Juris*. Haec autem licentia tacita aliquando supponit praesentem voluntatem & ratihabitionem Superioris, v. g. quando Superior videns, non tantum dissimulat permissivè eò quod non possit commode hic & nunc contradicere. (haec enim non sufficeret) sed approbative scilicet, cum posset facile contradicere & tacet. Item quando usus, in Religione, praesertim etiam timoratorum, a Superiore toleratus habet, ut aliqua ad certam quantitatem recipiantur non petita licentia. In monasterijs tamen bene ordinatis non conceditur haec facultas generaliter, nisi in rebus parvi momenti & crebro occurrentibus.

Aliquando autem facultas haec non respicit voluntatem praesentem, sed futuram sub conditione, quia videlicet, si Superior scire foret contentus. Et ista proprie dicitur licentia praesumpta. Signa autem varia sunt ex quibus possit prudenter praesumi ista voluntas, scilicet ex conditione & qualitate tam Superioris, quam subditi: si hic sit vir gravis, amicus & ille dulcis & proclivis ad condescensiones similes, nec solius casus reprehendere, & maxime ex actibus praeteritis, si simili casu praesumptam fuisse licentiam, ostendat sibi non ingratum. Item ex qualitate rei, utpote levis & ferè nullius momenti. Ex facto ipso, utpote cedente in utilitatem monasterii.

Hinc fit à quibusvis Religiosis & in unaquaque Religione non eandem posse praesumere praesumptam licentiam, uti nec in unoquoque monasterio & respectu Superiorum quorumcumque, sed attendendam qualitatem Religionis, Superioris & monasterii &c. Porro haec praesumpta licentia est superior, quando non tantum praesumitur Superior fore contentus, si veram peterem, sed etiam praesumitur non aegre laturus istam veniae praesumptionem. At minus secuta est quando Superior aegre ferre noscitur, si non petatur,

petatur, dum peti potest licentia expressa. fieri enim potest, & scire fit, ut displiceat absolute receptio rei etiam quoad substantiam, nisi expressa licentia, dum peti est, adfit: cum tamen sciatur non neganda re, quamvis notabilis, si petatur. Idque certum Lugo disp. 3. sect. 7. n. 123. de mente omnium Prælatorum in Religionibus in quibus viget observantia paupertatis, quæ aliàs enervationi pateret. Et tunc quidem tollitur præsumptio licentia. At quando quidem non est in vitus, quoad substantiam receptionis, sed tantum quoad modum, isque non adeo graviter displicet, ut censetur velle jus suum quoad substantiam servare (quod prudenter ex signis præmissis est pensandum) possit transire licentia præsumpta, sic ut excuset à mortali, etsi ne tunc quidem à veniali.

injuriam affectum; eò quod tunc sit coacta permissio ad vitandum majus malum. Petes V. An sufficiat licentia secundum rectam rationem debita, etsi illam neget Superior? Resp. negativè: etsi enim peccet, subditus tamen non peccat abstinendo à re negata, ut supponitur (aliàs, si id non supponatur, posset subditus licite procedere, v. g. succurrere sibi aut proximo extreme indigenti, quod etsi durè videatur, erit tamen probabile & dulce cogitare, quod propter Deum abnegaverit omnia & præsertim propriam voluntatem; durissimo iudicio eum, qui sic præest, manente.

93. Non sufficit debita.

Petes VI. An licentia concessa ad usus vanos, turpes aut superfluos excuset Religiosum non solum in acceptione & detractione, sed etiam in similibus usibus à vitio proprietatis? Resp. verosimiliter affirmativè cum Lugo sup. n. 132. contra Sanchez sup. n. 2. & alios. Colligitur ex communi sensu: non enim iudicatur emptio rerum pretiosarum aut curiosarum, facta de licentia Prælati, esse invalida, nec venditor obligatus ad restitutionem pretii, nisi talis Religiosus equidem peccet contra votum, quatenus non servat statum pauperis; prout etiam per similes excessus peccaret ipse Prælati, totusque conventus, non tamen peccato proprietatis: sicut peccaret quidem contra charitatem propriam aut temperantiam, qui habet licentiam generalem accipit piscem noxium sanitati, non tamen dicitur proprietarius.

94. Quid de licentia ad usus turpes vel superfluos.

Itaque receptiones & usus illi quidem sunt prohibiti, similiter licentia seu facultas ad illos, non tamen irritantur, quando non cedunt in grave damnum temporale conventus, uti supponitur, cum potuissent eadem expendi licite in usus honestos. Sicut Tridentinum sess. 25. c. 2. de Regular. præcipit in suppellectili servari moderamen convenienti statui paupertatis, non tamen invalidat acceptionem, aut possessionem superflui, quasi monasterium ad illud non acquirit jus. Itaque licentia prædicta non faceret usus istos licitos, sed tantum non proprietarios.

95. Potest talis licentia concedi non solum validè, sed etiam licite.

Poreò eiu modi licentia non tantum validè, sed etiam licite videtur posse concedi, non quidem expressè & in particulari, ne videatur Prælati determinatè in usum turpem consentire: sed in genere, non restringendo ad usum licitum, quod videtur cõsonum praxi in alijs licentijs & dispensationibus: nam dispensatus ad comedendũ carnes die jejunii nõ peccat cõtra legem Ecclesiæ, etiam commedat furtivas & sanitati noxias aut immoderatè. Similiter dispensatus ad celebrandũ tempore interdicti non peccat cõtra legem Ecclesiæ, etsi celebret in malo statu. Potest namque in similibus (adeoque etiam in præsentì propositis.) Prælati dare subditis generalè facultatem relinquendo conscientia & arbitrio subditi licitum usum, aliunde ei præceptum. Sicut Deus ipse dat voluntatem cum potentia bene & malè agendi, ordinem

90. An res cum tali licentia recipi possit sic Superiori manifestanda.

91. Quid de occultantibus res ita accipiunt.

92. Licentia debet esse voluntariè concessa.

nem facere totalem tam potestate bene & malè consecrandi &c. Immo Varii contra Sanchez sup. n. 30. non improbabiler putant, talem facultatem censeri contentam in generali facultate quæ à Prælato conceditur, uti juxta prædicta in alijs materijs non censetur facultas illimitatè concessa restringi ad usus honestos.

Petes VII. Ad Religiosus multa parva successivè recipiens, sicè sufficienti licentiâ tandem peccet mortaliter, sicut, qui comittit plura parva furta? Resp. affirmativè si priora nondum sunt consumpta: sic enim detinet & possidet rem notabilem sine licentiâ Superioris, si verò sunt usu consumptibilia, & de facto consumpta, sine ordine ad inferendum communitati notabile detrimentum, aut ad consumendum rem notabilem, non videtur fieri mortale: nam Superiores non solènt similibus parvis consumptionibus graviter offendi, nec confessari tales arguere gravis peccati, etsi confiteantur se sæpius venialiter peccasse contra votum paupertatis, potius quàm si confiteantur se sæpius leves transgressiones obedientiæ aut continentiæ admisisse. Aliud est de furtis: nam supponuntur domini esse notabiliter inviti, etiâsi prius ablata sint consumpta, quando tandem gravis exurgit quantitas, etsi necessariò major, dum tempus, præsertim notabile, interjacet inter unum & aliud leve furtum: non supponuntur autem ita inviti Superiores circa subditos, ut potè qui sunt in monasterio, velut filij familias in domo patris. Præterea talis Religiosus factâ consummatione nihil retinet aut possidet, sicut fur etiam post consumptionem retinet moraliter seu virtualiter cum potestate restituendi alienum notabile, etsi paulatim acceptum.

Dico IV. Triplex est poena proprietariorum. Prima, Religiosus, si inventus fuerit ne in morte quidem proprium abjecisse, sepeliendus est in sterquilino cum pecunia sive re proprietariè possessa, saltem secundùm partem c. Cum ad Monasterium de Statu Monachorum. Immo si in loco aëro sepultus sit, extrahi debet, si sine notabili scandalo fieri possit c. Super quodam eodem titulo, est autem sermo de proprietarijs in re notabili, unde evidenter colligatur mortuus esse in pælo statu.

Secunda, proprietarius est reclusus ad agenda continentiam c. fin. de Regularibus. Tertiam addit Tridentinum sess. 25. c. 2. de Regularibus, ut si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit, is biennio activa & passiva voce privatus sit. Loquuntur autem jura de possidentibus, accipientibus, seu retinentibus proprium, non autem de dantibus seu expendentibus. Vide Sanchez l. 7. c. 20. n. 11. & Bassani V. Paupertas Religiosa n. 20. ubi quædam declarationes Cardinalium ad citatum Conc. Trid. locum adduct.

QUÆSTIO X.

De Religiosis ad aliam Religionem transseuntibus, item de Ejectis, Rogatis & Apostatis.

Ad primam quæstionis partè respondeo deo jure communi licitum esse personis religiosis transitum ad arctiorem Religionem, prævisâ maturâ deliberatione & studio meliori, ac tutoris bene perita tamen, sic bonum obedientiæ contemni videatur, etsi non obtentâ Prælati sui (intellege illius, ad quem alioquin spectat admissio ad Religionem) licentiâ c. Licet De Regularibus. Quod, esto specificet de viris, tamen etiam extenditur ad feminas, ut rectè Rodriguez Tom. 2. Quæst. Regul. q. 52. art. 6.

Consideratur autem in hoc transitu non tam major absolutè Religiois perfectio (ut vult D. Thomas 2. 2. q. 189. art. 8. & quidam alii) quàm rigor & arctitudo: indeque jure communi licitum est omnibus, etiam mendicantibus, transire ad Carthusianos, quorum tamen Religio non est reliquis simpliciter perfectior, sed reputatur arctior in observantijs externis, scilicet solitudine, silentiè, continuo cilicio, & prolixitate officii.

Ad laxiorem verò Religionem transitus quidem datur, personis religiosis, sed petitiâ, atque etiam obtentâ licentiâ Prælati & justa de causa, sine qua nec Pontifex potest facultatè dare, cum interveniat quædam votorum dispensatio, quæ hæc causa validè fieri nequit. Est communis Doctorum & hæc quidem attentè jure communi locum habent.

Attamè hæc juris dispositio diversimodè per decreta vel privilegia variorum Pontificum diversis Ordinibus concessa est alterata seu limitata, nam Extrav. viam ambrosia de Regularibus, prohibetur mendicantibus transitus ad non mendicantes (præterquam Carthusianos) sic ut ipso facto excommunicentur tam recipientes, quàm qui recepti sunt.

Præterea varijs Ordinibus prohibetur transitus etiam ad Carthusianos sine licentiâ obtenta, uti Capucinis, Jesuitis, & juxta Hieronymum à Politio in c. 2. Regule n. 83. generaliter Fratribus Minoribus: etsi his sufficere putet Rodriguez sup. art. 18. licentiâ petitam. Sicut etiam Capucinis inhibatum est sub excommunicatione & inhabilitate ad quævis officia & contractus legitimos recipere Observantes sine licentiâ speciali à Summo Pontifice, per litteras Apostolicas obtenta, sic ut receptio & professio aliter facta sit nulla, ut patet ex Bulla 17. Sixti V. in Bullario Rodriguez.

Nota Religiosos quoslibet, ad alium Ordinem etiam cum legitima licentiâ transseuntès,

An parva proprietates coalescant in anam magnam, uti furta.

97. Triplex proprietarium poena. Prima.

Secunda.

Tertia.

98. Licentia est jure communi Religiosis transseuntibus ad arctiorem Religionem.

99. Ad laxiorem Religionem transitus quidem datur, sed petitiâ & justa de causa.

100. Qualiter cum communitate per privilegia Pontificum.

101. Inhabilitas à Trid. 19.